

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quos effectus habeat religiosa professio, & niennia in Soc. Iesu
incorporatio. punct. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

batur enim praesumptio in eo, quod sublato impedimento toto illo quinquennio sponte non reclamaverit. Probato ergo vel adesse impedimentum, vel impotentiam reclamandi tollitur fundamentum praesumptionis, sicuti aduersus matrimonium ex copula subsequenti praesumptum admitteretur probatio concludens non interuenisse copulam aut sponsalia, aut esse dissoluta. At quia raro haec impotentia concludenter probari potest, sed ad summum probabiliter, ea de causa ob illam utcumque probatam datur restitutionis beneficium, ut infra dicemus: sic multis allegatis docet Sanch. *disp. 37. n. 33.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 64.* Suar. *tom. 3. de relig. lib. 7. c. 4. n. 6.*

13. Verum si impedimentum intra quinquennium sublatum fuit, & nulla adfuit impotentia reclamandi; vel si illa adfuit, eam probare liquidò non potes, & ex alia parte professionem ratificare non vis, nulla superest via, ut audiaris, nisi utaris beneficio restitutionis in integrum. Quod an in praesenti locum habere possit, non caret difficultate; eo quod matrimonium, & professio semel facta indissolubilia sint, & restitutio conceditur ad dissoluenda ea aduersus quae datur. At Trid. statuit reuocari professionem gestatione spontanea habitus professorum, & eorum exercitiis per quinquennium. Ergo eo lapsò non potest esse restitutio, quae hanc reualidationem infirmit, sic Flaminia *lib. 13. de resignat. benefic. q. 5. n. 46.* Zauillos *in suis qq. praef. q. 500. in fine.*

Ceterum verius est aduersus hunc quinquennij lapsum dari restitutionem posse, sicut in aliis materiis: sic Nauarr. *tom. 4. de regular. n. 71. vers. tertio. c. n. 76. vers. secundo. c. li. 1. cons. 111. de his quae conser. 7. n. 2. in vtraque edit. c. lib. 3. de regular. cons. 23. in 2. edit. Azor. 1. p. li. 13. c. 4. q. ult. Sanch. optimè probans, *li. 7. disp. 37. n. 22.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 65.* Barbola *3. p. de potest. Episc. alleg. 104. n. 108.* Aloyf. Riccius, *resol. 550. n. 6. c. 1. d. 1. Ratio* ea est, quia restitutionis beneficium aduersus praescriptionem longi temporis iure specialia, & extraordinario tam minoribus, quam maioribus conceditur, diuersimodè tamen; ut constat ex *c. 1. c. 2. de resit. in integrum. li. 6. c. ex l. 1. §. fin. ff. ex quib. causis maiores;* & tradunt specialiter Couar. *reg. poss. 3. p. §. 3.* Matienzo *li. 5. recopilat. tit. 11. l. 8. gl. 12. à n. 4.* Sed Concil. Trid. non interdicat huius restitutionis beneficium aduersus praescriptionem quinquennij. Nam esto dixerit eo lapsò non esse audiendum, intelligi potest via ordinaria, secus hac via extraordinaria: nam leges generaliter actionem interdicentes non intelliguntur de actione competente ex iure specialia, & extraordinario, sed ex iure communi, & ordinario, iuxta glossam receptam in *l. postquam lit. C. de pactis;* & tradit aliis allegatis Marien. *d. tit. 11. l. 8. gloss. 13. n. 6.* Molin. *lib. 3. de primogen. c. 13. n. 65.* Neque etiam ex natura huius praescriptionis inferitur denegandum esse restitutionis beneficium: quia haec religionis praescriptio, quia regulari denegatur audientia elapso quinquennio, nititur professioni non verè, sed praesumptae: At ad enervandam praesumptionem iuris, & de iure restitutio minoribus, tum maioribus solet concedi, iuxta *l. si mater. ff. de except. rei iudicatae.* ubi datur restitutio contra sententiam, quae transit in rem iudicatam ex causa rationabili. Ergo dari potest aduersus hanc praescriptionem restitutio.*

Neque obstat opposita dubitandi ratio, Fatemur inquam non posse dari restitutionem aduersus professionem certam, sicut neque aduersus matrimonium certum; quia dissolui non possunt, bene tamen aduersus professionem, & matrimonium praesumptum; quia probari potest praesumptionem veram non esse, neque in veritate fundatam; eo quod verè professio nec facta, nec ratificata sit, nec matrimonium contractum.

14. Porro huius restitutionis beneficium diuersimodè minoribus, & maioribus conceditur. Minoribus namque, hoc est illis, qui nondum 25. annum compleuerint, ex duplici causa. Primò ex causa minoris aetatis tamen si sciuerint eorù professionem nullà esse, & poterint reclamare; quia in hac restitutione eorù fragili naturae fauere intenditur. Secundo ex impotentia reclamandi, siue ex metu, siue ex ignorantia nullitatis professionis prouenerit, quia haec causa (ut illam dicam) iusticiens est, ut maioribus restitutio concedatur. Maioribus 25. annis solum ex hac impotentia restitutio est concedenda; quia solum illis conceditur restitutio ex causa rationabili, qualis est impotentia, ad quam reducitur probabilis ignorantia. Nā qui probabiliter ignorat ius sibi cōpetere ad rem, quae praescribitur, iuste dicitur impeditus ne agere possit, debet ergo restitui, iuxta *l. 1. §. ult. ff. ex quib. causis maior c. l. 1. §. si quia autem. ff. de itinere, actibus priuato;* & aliis relatis docent Matienzo, & Couarr. *supra.* Dixi ex iusta, & probabili ignorantia; quia crassa, & supina utpote culpabilis, non prodest ad effectum restitutionis, sicut nequius ignorantia, nisi sit iuris nimis recondita, aut ignorans sit miles, rusticus, vel mulier, in quibus ob eorù conditionem ignorantia iuris facile solet praesumi, Sanch. *disp. 37. n. 27.* Quapropter haec in parte difficulter ignorantia probari potest eū si ignorantia iuris, detur; aduersus illā iuris praesumptio. Vide dicta de probatione ignorantiae *p. 11. 2. de peccatis, disp. 1. pun. 19.*

15. Restat quo tempore post quinquennium allegare maior possit ignorantiam, ut ei detur restitutio? Respondet Sanch. *dicta disp. 37. n. 26. cum Couarr. & Matienzo, locis allegatis;* esse

omne tempus, quo ignorantia durauerit etiam centum annorum, qui ea ignorantia stante enervatur praesumptio ratificationis stante verò scientia nullitatis, & potentia reclamandi quadriennum iure communi concedi; ex *c. 1. de resit. in integr. reg. in 6. leg. fin. C. de temporib. in integr. resit.* At in hoc euentu existimat id tempus non concedi nam eo ipso, quo sublato impedimento, & stante scientia nullitatis se quis professurum actibus ingerit, censetur tacite profiteri, & non reclamando elapso quinquennato professionem factam ratificare.

Ceterum verius credo, maioribus iure communi restitutionem concedendam non esse quadrienno elapso à tempore finitae praescriptionis qualiter interueniente ignorantia. Quia si quadriennum concessum pro beneficio restitutionis comparandum esset à die, quo cognoscis aduersus te praescribitur, concedenda esset restitutio in quadragena, & centenaria praescriptione, quod certe communiter reprobatur, ut videre est in Couar. *reg. poss. 3. p. ult. §. ult. n. 2.* Matienzo *d. l. 8. gloss. 12. n. 10. c. 16.* In praesenti casu distinguenda est ignorantia. Alia est ignorantia nullitatis professionis, alia termini concessi ad reclamandum. Si ignorantia nullitatis adit, toto eo tempore poteris reclamare; quia praesumptum non potes professionem ratificare: cessante verò ignorantia, & sublato impedimento incipit quinquennium computari, intra quod iure ordinario reclamare potes: si verò ignorantia tantum sit termini concessi ad reclamandum stante scientia nullitatis, & sublato impedimento ad reclamandum, & ad ratificandum, credo concessi quadriennum via restitutionis in integrum, ut elapso quinquennio possis, cum maior sis, reclamare. Quia si in huiusmodi casu non conceditur maioribus restitutio, ut reclamare possent, nullus est casus in quo illis necessarium sit vii beneficio restitutionis in integrum. Nam stante ignorantia nullitatis professionis, vel impedimento ad reclamandum, vel ad ratificandum, non iure extraordinario restitutionis, sed via ordinaria agere possunt; quippe non labitur quinquennium, quod fit tempus apertum ratificationis. Neque obstat argumentum Sanch. quod stante scientia nullitatis professionis, & sublato impedimento inducitur professio tacita gestatione habitus professorum, & eorum exercitiis, & quinquennij non reclamacione illius professionis inualide ratificatio. Quia non inducitur vera ratificatio, sed praesumpta; ac proinde quadriennum dari potest via restitutionis, ut examinecur, an vera praesumptio sit, aliàs nec minoribus cognoscitibus nullitatem (sue professionis & sublato impedimento habitum professorum gestantibus concedenda esset restitutio.

16. Illud tamen dictum Sanch. *disp. 37. num. 28.* cui conferret Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 65.* verum existimo, nempe in foro conscientiae maiorem, qui intra quinquennium professionem non ratificauit, posse rogatum, an sciuerit suam professionem fuisse nullam, vel labi quinquennium intra quod conceditur restitutio, negare se sciuisse subintellecta restitutioe ex parte intellectus, ut professorem ratificaret; quia de scientia vtili, & fructuosa ratificationi rogatur, non de alia.

PUNCTVM VIII.

Quos effectus habeat religiosa professio, & biennia in Societate Iesu incorporatio
S V M M A R I V M.

1. *Transit in dominium religionis.*
2. *Soluitur patria potestas, & qualiter restat in ceteris.*
3. *Remittuntur peccata, quae qualiuer peccata. Et qualiter contingat.*
4. *Communtantur omnia vota.*
5. *Vit haec communitatio iure non diuino sed Ecclesiastico consuetudine introducta.*
6. *Si professio huic communitationi contradicatur effectum non habet.*
7. *Incorporatione in Societate non extinguuntur vota sed suspenduntur.*
8. *Tollitur irregularitas ex defectu natalium.*
9. *Sed non quoad praelaturam, nec beneficium curatum.*
10. *Sola professione tollitur haec irregularitas.*
11. *Item votis biennij.*
12. *Excluduntur summa illegitima à munere Abbatis, & Prioris.*
13. *Non excluditur corrupta.*
14. *Purgatur inhabilitas ad actus temporales.*
15. *Deletur ingratitudinis nota.*
16. *Item matrimonium irritatur.*

Varij effectus à doctoribus enumerantur, quos breuiter percurramus.

1. Primus & quasi substantialis professionis effectus est, ut vi illius in dominium, & potestatem religionis transeat obligatorum in omnibus, quae sunt iuxta ipsius regulas, & constitutiones, ipsaque religio vicissim tibi obligare te alere, & gubernare filium, & bernare, sicuti obligat mater alere, & gubernare filium, & dominus seruum, teipublica tuam ciuem, ipsaque seruus, filius,

& cuius obligantur parenti, domino, & reipublice inferuire, sic omnes docet apud Suar. 1. de relig. l. 6. c. 13. n. 1. Lessium l. 2. c. 41. dub. 8. n. 67. Qui effectus suo etiam modo competit emittentibus biennij vota in Societate, cum ipsi perpetuo obligentur religioni obsequiuri, ipsaque religio obligetur eos alere & retinere, dum causa iusta expulsi non succedit.

2. Ex quo effectu deducitur hac professione, & idem est de Societatis incorporatione, patriam potestatem solui, & merito, quia à religione assumis gubernandus, sic sequentes glossam in l. si ex causa, §. Papinian. ff. de minorib. tradunt post alios Nauarr. comment. 3. de regular. n. 41. Anton. Gom. l. 48. tauri, n. 7. in fine, Couarr. c. quia nos, n. 5. de Testam. Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 29. Quod intelligendum venit, ut bene aduertit Nauarr. Couarr. & Sanch. sup. in iis, quæ tibi vilia sunt, à patria potestate liberari, sed in damnosis, quia ea quæ in tui fauorem statuta sunt, non debent in tui dispendium retorqueri. An autem cunctis à religione ad patriam potestatem redeas? Distingendum est, si verus religiosus maneat, non redis, quia per se religioni subiectus, esto per accidens ab eius gubernatione, ut indignus repellaris. At si à votis omnino solutus existas, ut contingit in dimissis à Societate post vota biennij: verius est te in patriam potestatem redire, quia cessat causa ob quam ab ea liberatus eras, Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 31. Layman. lib. 4. sum. tract. 5. c. 10. n. 5.

3. Secundus effectus est tam professionis, quam incorporationis in Societate Iesu plenissima remissio peccatorum non quidem quoad culpam (hoc enim probabiliter eret, cum non sit Sacramentum) sed quoad penam. Eaque de causa sepe à Sanctis Patribus, & Doctoribus baptismo comparatur: sic D. Tho. 2. 2. q. 189. art. 3. ad 3. & ibi Caiet. Azor. 1. p. l. 12. cap. 5. q. 11. Plat. de bono statu religiosi, l. 1. toto c. 13. Sanch. l. 5. c. 5. n. 2. Suar. l. 6. c. 13. n. 4. Lessium l. 2. c. 41. dub. 8. n. 72. Layman l. 4. tr. 5. c. 10. n. 1. Sed non caret difficultate, qualiter hæc prærogatiua habeatur, an ex diuina gratitudine, & liberalitate, quæ Deus omnium peccatorum satisfactions debitas dimitte gratias illa oblatione, tamen oblatio illa non sit condigna satisfactio, an ex excellentia, & perfectione ipsius operis, an ex speciali Pontificis indulgentia? Et quidem ex gratitudine, & liberalitate Dei hæc prærogatiua religiose professioni concedi: esto pium sit, & rationi consonum, nullo tamen firmo fundamento nititur. Ex vi autem condignæ satisfactions non videtur fieri posse; siquidem sepe peccata commissa sunt plura, & nimis graua, & oblatio religiosi tepida, & remissa, quamuis ex sua natura sit opus perfectissimū. Quod si dicas traditione rerum externarū in vltis pauperum, & pios peccata redimuntur: ergo à foriori traditione sui ipsius, non conuenit peccata plene redimi, alias plene redimerentur peccata, si te traderes in Xenodochio obsequiturum. Neque item ex eo quod tuam voluntatem diuino obsequio in perpetuum mancipies; alias simplici voto obedientia fieret plena remissio. Neque item virtute, cuius indulgentia hæc plena remissio habetur, si quidem nulli hæc extat concessio. Adde hæc remissionem virtute indulgentiam non declarare satis præstantiam huius excellentissimi operis; quippe aliis operibus inferioribus concedi solet, quia conceditur non ex vi, & merito ipsius operis, sed ex Christi, & Sanctorum satisfactio in thesauro Ecclesie reposita.

Nihilominus dicendum est hoc opus de se ita esse excellens, vt regulariter ex vi illius pro omnibus peccatis fiat condigna satisfactio, sic explicat D. Thom. Suar. 1. 3. de relig. l. 6. c. 13. n. 6. Notanter dixi regulariter, vt excluderem casum, in quo peccata sunt plura, & grauiora, & obligatio religiosi remissa; quia tunc non plena esset satisfactio, vt conuenit ratio dubitandi, & forte hæc de causa in priuilegiis plurimum religionum est concessa indulgentia plenaria sic religionem ingredientibus, quæ certè necessaria non esset, si omnes indiscriminatim virtute illius ingressus plenariam peccatorum remissionem obtinerent. Sed an renouatione huius professionis hæc condigna remissio obtineatur? Negat Sanch. d. c. 4. n. 5. eo quod prima traditio difficilior sit, & frequenter intentior. Affirmat Layman. l. 4. tract. 5. c. 10. n. 2. & vt probabile defendit Sanch. verbo religio, n. 17. quia renouatio quoad voluntatem, quam Deus specialiter respicit, est noua traditio, & sepe ex maioris affectu, & amore in Deum procedit, quid ergo merito, & satisfactio plenæ obstat potest, tamen si facilis præstetur? Placet hæc vltima sententia, vt magis pia adhibitis supradicta moderatone, vt peccata non sint nimis graua, nec renouatio remissa, sed feruens, & deuota, vt par est.

4. Tertius effectus est commutatio omnium votorum antecedentium professionem, siue vota sint personalia, vt tenent ferè omnes doctores, siue realia, vt fert communior sententia; colligitur aperte ex c. scripture, de voto, vbi de eo, qui sepulchrum Dominicum, vel limina Apostolorum vult visitare, & religionem ingredi vult, dicitur reum facti voti non esse, cum temporale obsequium in perpetuum noscatur religionis obseruantiam commutare.

5. Sed est dubium, qualiter hæc commutatio fiat, an ex voluntis voluntate, an ipso facto, & quo iure, naturali diuino, vel Ecclesiastico? Et quidem ex vouentis voluntate fieri posse

nemini est dubium, & idque manifestè supponit prædictus textus qui non tam videtur nouum ius constituit, quam constitutum declarare, est enim religiosus ita excellens, & perfectus, vt virtute, & eminenter contineat qualibet specialia obsequia, quæ alijs præstari possent. Quod non solum verum habet in professione solemnī, sed etiam in Societatis biennia incorporatione, vt decidit Greg. XIII. in sua bulla ascendite, & notauit Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 55. Suar. t. 4. de relig. tr. 10. lib. 5. c. 4. n. 23. At non esse opus specialia vouentis voluntate, sed iure ipso diuino, naturali, & Ecclesiastico inductæ hæc commutationem religionis professione indicauit D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 12. ad 1. & in 4. dist. 37. q. 1. art. 4. q. 4. ad 2. Paludanus exprellit ead. dist. 38. q. 4. art. 1. n. 15. concl. 6. plurib. relatis. Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 38. Layman. lib. 4. sum. tr. 5. c. 10. n. 3. Rationes subdunt, quia religionis professio omnes tuas facultates, & vires Deo consecras, abundantius ergo soluis, quam si particularia obsequia præstares, sicuti si Petro magnam summam deberes, omnèque tuas facultates, quas habes, & habere potes, illi offerres, & insuper te in seruum traderes, abundantius tamen satisfaceres. Præterea voto adstrictus de certa religione intranda, si alia etiam laxiorem ingreditur, & in ea proficitur, potest (voto non obstante priori, cui tanquam simplici per secundum noscitur derogatum) in eadem licite permanere, vt est expressa decisio Text. in c. qui post votum de Regular. in 6. Ergo iure ipso vota prius facta religionis professione extinguuntur. Hoc autem ius non videtur esse Ecclesiasticum, sed potius diuinum, & naturale, cui nititur Alex. III. in illo c. scriptura de voto, & Bonifac. in d. c. qui post votum.

Hæc vltima latine deducta ex Text. in c. qui post votum, omnino conuincit ad hæc commutationem opus non esse specialia vouentis voluntate. Non enim vouens strictiori religionē possit in laxiori ingressum commutare, cum peccet ingrediendo laxiorem; si de facto in laxiori proficitur, extinguit strictioris religionis etiā perseverantia votū. Ergo signum est facti ipso, & non specialia vouentis voluntate hæc commutationem fieri. Sed quo iure id fiat? Verius credo non iure ipso naturali, nec diuino positio, sed solū Ecclesiastico cōsuetudine introducto. Sic Suar. 1. 3. de relig. lib. 6. c. 14. n. 14. & 1. 4. de relig. tr. 10. lib. 5. c. 4. n. 26. Et quidē non fieri hæc commutationem iure ipso naturali probo. Vota facta ante religionis ingressum vel sunt cōparabilia cum statu religioso, vel non? Si sunt cōparabilia, cessant, seu suspenduntur assumptione illius status. Si verò sunt cōparabilia, vt sunt ieiunia, orationes, & similia, nulla est ratio cogens ipso iure naturali professione extingui: sicuti enim facta professione omnia illa vota ieiuniorū, & orationum fieri validè possent, cur non antea facta possent firma persistere? Quod autem nec iure diuino positio hæc commutatio fiat, inde probatur, quia hoc ius ex sacra Scriptura, & Concilio, Ecclesieque traditione colligendum est, ac nullus appareret textus sacre Scripturæ, vel Conciliorū, nullaque Ecclesie traditio, ex quo colligitur. Ergo Restat igitur vt solum Ecclesiastico iure hæc commutatio faciendā sit, cū autem nullum sit ius Ecclesiasticū scriptum hæc commutationem expressè statuerimus nā Text. in c. scripture de voto, nō de omnibus votis, sed solū de incompossibilibus loquitur, & esto de omnibus loqueretur, non indicat ipso iure commutationem fieri, sed potius vouentis voluntate; inquit enim text. Nec voti facti reus habeatur, qui temporale obsequium in perpetuum adsecutus religionis obseruantiam commutare, Text. in c. qui post votum, non statuit ius, sed declarat statutum, cum dicat per secundum votum solemne simplex noscitur esse derogatum; noscitur inquam esse derogatum consuetudine à Pontifice approbata, cum ex nullo alio capite constet.

6. Sed quid si proficiens huic commutationi à iure inductæ cōtradicat? Syluest. verbo votum, 4. q. 7. d. 3. quæ sequitur Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 41. Layman. l. 4. tr. 5. c. 10. n. 3. existimant adhuc extingui, quia contradictio hæc impedire non potest efficaciam commutationis à iure inductæ. Et quidem si hæc cōmutatio iure ipso naturali fieret, verissima esset sententia Syluest. quia supradicti in excellentia ipsius professionis, quæ cū non immutetur illa contradictione, non potest non habere lūi effectum. At quia diximus hæc commutationem fieri iure Ecclesiastico cōsuetudine introducto, verius credo impediri posse profertis voluntate; quia nō est credendum velle Pontificem inuito, & renuenti beneficiū concedere: sic docent Hostiens. Richard. Rosella, & Angel. relati à Sanch. d. c. 5. n. 37. Suar. 1. 3. de relig. lib. 6. c. 14. n. 14. Lessium l. 2. c. 40. dub. 16. n. 106. & 1. dub. 8. n. 72.

7. Maior dubitatio est de incorporatione in Societatem Iesu per vota biennij, an iniqua hæc incorporatio, quæ verum religiosum cōstituit, extinguat omnia vota antea, sicuti extinguit solennis professio? Ratio dubitandi est, quia omnes rationes, quæ communiter doctores adducunt, vt professioni solemnī hæc prærogatiua extinguenti antecedentia vota concedant, eadem procedunt in hac incorporatione. Nam per hæc incorporationem religiosus quantum est ex parte sua moritur mūdo, & Deo viuat, & suæque omnia in diuinum obsequium trāsferre traditione ita perfecta, vt eminenter contineat quodlibet aliud obsequiū, quod in particulari præstari possit, quæ sunt ratio-

nes, ob quas hæc prærogativa solemnæ professioni conceditur. Neque obstat hæc traditio ex parte religionis non esse perpetuam: est enim perpetua causa dissolutionis non subsistente, esto causa posita dissolui possit; sicut dissolui potest professio traditio per Pontificem multo causam exigi ad dissolvendam professionem, quam incorporationem; æque de causa dicitur professio vinculum insolubile, incorporatio verò vinculum solubile. Sed quia utrumque vinculum æquè arctat religiosum, & æquè illo est religioni adstrictum, idè utraque traditio omnia vota debent extinguere, si ob excellentiam operis extinguantur.

Fateor me hæc ratione omnino convinci ad asserendum doctores illos, qui censent professionem religionis omnia vota antecedentia extinguere iure ipso naturali, utpote solutione abundantiori, obligatos esse asserere biennia incorporatione Societatis etiam extinguere: sed quia nos diximus hanc extinctionem non provenire ex iure Ecclesiastico scripto, sed consuetudine introducta, nullaque sit consuetudo quod vota antecedentia hæc incorporatione extinguantur; imò potius à principio Societatis contrarium omnino servatur, ut constat ex 1. *congreg. generalis, can. 42.* ibi vota, quæ nostri in sæculo emiserunt, in nostra Societate suspensa sunt, etiam si per professionem non tollantur, & ita obligationem eorum cessare, dum in Societate manent, intelligitur; efficitur sanè prærogativam extinguendi votum incorporationi non concedi, & ita tenet Sanch. *lib. 5. sum. c. 5. n. 54.* Suar. *tom. 3. de relig. l. 6. c. 14. prop. finem, n. 20.* & *l. 4. tract. 10. l. 3. c. 4. n. 25.* Layman *l. 4. tract. 4. in fine.*

8. Quartus effectus est sublatio irregularitatis ex defectu natalium provenientis, habetur, *c. 1. de filiis presbyter. ibi*, ut filij presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati ad sacros ordines non promoveantur, nisi aut Monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viuentes; prælationem autem canonicam nullatenus habeant.

Circa quem Textum aduerto, solam hanc irregularitatem ex defectu natalium professionem religionis tolli, quia esto aliqui dicant omnem aliam nascitur, fundamentum non habet, ut aduertit Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 86. n. 4.* & *l. 5. sum. c. 5. n. 9.* Lessius *l. 2. c. 41. dub. 8. in fine, n. 73.* Dixi professionem religionis, ut abstinere ab specialibus privilegiis, si forte aliqua sunt alicui religioni concessa. Secundò aduerto quamlibet irregularitatem ex defectu natalium professionem tolli. Vnde siue filij sint naturales, siue spurij poterunt ad sacros ordines promoveri, colligitur ex illis verbis, filij presbyterorum, & ex fornicatione nati, quæ comprehendunt filios naturales, sacrilegos, adulteros, & incestuosos. Sic Sanch. *d. c. 5. n. 9.* Lessius *num. 73.* Layman *l. 4. tract. 5. c. 10. n. 4.* Tertio aduerto, non penitus irregularitatem ex defectu natalium professionem religionis tolli, quia saltem prælatura his religionis illegitimis interdicitur *d. c. 1.* Sed an alia interdictione sacrorum ordinum loquitur, ibi ad sacros ordines non promoveantur, nisi Monachi fiant. Ex quibus verbis colligit Sayr. *l. 1. thesaur. casuum l. 6. c. 11. n. 3.* illegitimè natum, & abque dispensatione ordinatum, si religionem ingrediarur, non posse in susceptis ordinibus ministrare; quia id concessum non est. Sed contrarium est tenendum cum Sanch. *l. 5. c. 5. n. 10.* Layman *l. 4. tract. 5. c. 10. n. 4.* quia ex supradicta concessione recipiendi sacros ordines censetur concessa facultas susceptis utendi. Tum quia minor est, & in maiori inclusa, siquidem præcipue ob vsum ordinum facultas illos recipiendi conceditur.

Tum quia sub ea concessione excluditur omnis irregularitas, & inhabilitas, quæ prohibitionem recipiendi sacros ordines introducit erat. At illis verbis, non promoveantur ad sacros ordines filij ex fornicatione nati, introducta erat integra irregularitas non solum suscipiendi sacros ordines, sed etiam in susceptis administrandi, recipiendique quodlibet beneficium: ergo illa concessione nisi Monachi fiant hæc irregularitas remouetur. Adde id ipsum sufficiens indiciale textum excipientem prælaturam: si enim sola irregularitas pro susceptione sacrorum ordinum esset sublata, ut quid textus prælaturam excipiebat? Excipit igitur textus ab hac concessione, & privilegio prælaturam quia sub prohibitione, & exceptione antecedenti comprehendebatur. Intelligenda autem est exceptio de prælatura intra religionem, quam extra, ut docent Suar. Sanch. & alij statim referendi.

9. Sed est dubium, an non solum prælatura, sed quodlibet aliud beneficium etiam simplex his religionis illegitimis sit? Affirmat Suar. *l. 5. de censur. disp. 350. sect. 5. n. 15.* eo quod Text. in *d. c. 1.* Solum his religionis susceptionem sacrorum ordinum concedat. Ergo non concedit susceptionem beneficij. Neque exceptione prælaturæ id colligi potest, quia illa exceptio necessaria non erat, sed ad tollendam omnem dubitationem apposita fuit. Navar. vero *lib. 1. de cens. tit. de presbyter. conf. 3. alias 6.* quem sequitur Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 8. in fine.* Sanch. & alij ab eo relati, *lib. 5. sum. c. 5. num. 16.* negant religionis simplex beneficium interdici, sed solum beneficia manualia curam

animarum habentia. Mouentur ex text. in *cap. fin. de filiis presbyter.* ubi illegitimi excluduntur à quolibet dignitate, & beneficio parochialitate ergo beneficium simplex manuale conceditur. Fateor hæc vltimam sententiam sequendam esse in praxi utpote communem. At si rigor iuris spectandus esset crederem non solum beneficium simplex, sed curam modo non sit prælatura his religionis illegitimis concedi. Ducor: quia esto in *c. fin. de filiis presbyter.* illegitimis interdicitur dignitates, beneficiaque curata, ab hoc interdicto eximuntur, cū religiosi sunt, siquidem in *c. 2. de filiis*, finale non debet esse contrarium, sub prohibitione suscipiendi sacros ordines plena irregularitas illegitimis constituitur, ut docet Suar. *supra*, sed ab ea eximuntur, si Monachi fiant; aliis exciperent prælatura si sub prohibitione, & exemptione antecedenti non esset comprehensa. Comprehendebatur inquam quodlibet beneficium simplex, curatum, & prælatura; ergo religiosis sola prælatura expressè eis interdicitur, omnium aliorum beneficiorum capaces sunt. Sed quid de successione in bonis paternis? Affirmat plures relati à Sanch. *c. 5. n. 25.* professio religionis illegitima obinere, quæ verè legitimitur, sicut olim legitimitur oblati curiæ Principis. Auth. *quibus mod. natur. oblati, fin. 5. quibus collat. 7.* Verum omnino tenendū est hunc esse. Cū successione ex professione religionis non provenire, quia nulli cauetur. Neque obstat oblatioem spurij curæ Principis præter successione, quia eam prælaturæ, quia oblatum beneficium absolute reddebatur, quod non prælaturæ profectio. Sic Couarr. *decret. 2. p. c. 8. §. 7. n. 4.* Suar. *l. 5. de censur. disp. 50. sect. 1. num. 16.* Sanch. *lib. 5. c. 5. n. 26.*

10. Superest duplex difficultas. Prima, an sublatio huius irregularitatis non solum sit effectus professionis, sed etiam in nouitium ingressus? Ratio dubitandi est, quia nouitius verò Monachus dicitur, præcipue in favorabilibus. Deinde, quia esto Monachus non sit saltem in congregat. canonica, regulariter viuit, cū ergo in *d. c. 1.* ab irregularitate eximuntur illegitimi, qui Monachi sunt, & qui in congregatione canonica regulariter viunt, efficitur nouitiois eximi. Et confirmatur ex *c. 1. disp. 56. vbi Urban. II.* ab ordinibus excludit illegitimos, nisi aut in canobis, aut in canoniis religiose probati fuerint conuersati; prælaturam autem nouitiatu, ergo nouitiatu ingressi hæc irregularitas cessat, & ita docet Man. *Rod. l. 1. reg. 4. p. 11. art. 4.* subdique exeuntis à religione in eandem irregularitatem incidere, & ab vlti susceptione ordinum prohiberi.

Ceterū omnino affirmandū est sola professionem religionis hanc irregularitatem excludi. Quia cū hæc irregularitas absolute tollatur, & non ad reincidentiam, expediebat tolli ob causam de se perpetuam, qualis erat sola professio, & nō probationis ingressus. Hæc autè professio siue sit in religione Monachorum, siue regulariū Canonicoꝝ sufficiens est; quæ de causa *rext. in c. 1.* dixit ab hac irregularitate illegitimis excludi, si Monachi fiant, aut in cōgregatione canonica regulariter viuant, quod diceret Monachos, & Canonicos regulares illegitimos à susceptione ordinū non excludi, neque ibi *text. in c. 1. §. 6. dist. loquitur de probatione nouitiatu, sed de probatione per probatam, & religiofam vitam, & ita tenet, lateque probat Suar. l. 5. de censur. disp. 50. sect. 5. à n. 12.* Azor. *l. 1. p. lib. 12. inf. m. n. 5. q. 12.* Sanch. plurib. relatis, *lib. 5. c. 5. n. 11.*

11. Illud verò certū existimo biennij votis in Societate seu emissis tolli hæc irregularitatem æquè ac professionem tollentem quia his votis verè religiosi sunt ex *text. in c. 1. de filiis presbyter.* & *c. 1. §. 6. dist.* solum id expulsiuauit. Sic Sanch. *c. 5. n. 11.* Layman *lib. 4. sum. tr. 5. c. 10. n. 4.* Quod si hic religiosus à Societate dimittatur in prædictā irregularitatem non incidit, sed omnino liber manet, quia nullibi cauetur hæc reincidentia, & non est imponenda irregularitas, nisi in casibus à iure expressis, Sanch. *supra*.

12. Secunda difficultas est de feminis illegitimis, an prælatura conuentus excludantur? Videntur nequaquam excludi, quia hæc exclusio est quasi quedam irregularitas, sed hæc non contrahitur nisi in casibus à iure expressis. At in iure expressum non est feminas illegitimas à prælatura sui conuentus excludi. Nam esto in *cap. 1. de filiis presbyterorum*, filij illegitimi à prælatura excludantur, ad feminas hæc decretum non debet extendi. Tum quia odiosum, tum quia expressè de filiis incapacibus suscipiendi ordines loquitur. Deinde si professione moniales illegitimæ capaces non sunt prælaturæ, nullum privilegium religiosa professio eis concedit. Denique prælatura monialibus competens vera prælatura non est, cum non habeat Ecclesiasticam iurisdictionem. Non igitur debent illegitima ab ea excludi, & ita tenet Man. *Rod. l. 1. reg. 4. p. 11. art. 21. indicat.* Tabiena verba *virginum consecratas, n. penult.* Aliqui limitant, ut locum habeat in Abbatissis temporalibus, secus in perpetuis, vel benedictis. Sed est distinctio, & limitatio abque fundamentum esse perpetuum, vel temporalem non variet iurisdictionem.

Ceterum est sententia Rodrig. spectato iuris rigore tenenda esse, ut peccata consuetudine, communique doctorum interpretatione contrarium affirmandum est, nullam scilicet illegitimam eligi posse in Abbatissam, cū Priorissam perpetuam

PUNCTUM I.

Qualiter religiosus obligetur castitatis voto.

SUMMARIUM.

- 1 Ad quid obliget castitatis votum?
- 2 Quid sit peccatum illius violatio.
- 3 An violatio voti solemnis castitatis à violatione voti simplici differat, sique circumstantiæ explicanda in confessione? Resoluitur non esse necessario explicandum.

1. **C**ertum est apud omnes religiosos castitatis voto te obligari; primò ad abstinendum à coniugio, nisi votum faceres iuxta normam militum ordine Alcantaræ, Calatravæ, & D. Iacobi, qui non emittunt votum absolute castitatis, sed conjugalis tantum. Obligatis verò ita abstinere à coniugio, ut si forte illud attentaveris, effectum non obtineas. Quod quia ratione contingat tract. de matrimonio examinandum relinquimus, & ibi an vota scholarium in Societate hanc vim habeant subsequens matrimonium & ratum præcedens dirimendi, & quo iure, interim vide Suar. l. 3. de relig. l. 9. de voto castitatis, c. 21. & seq. & l. 4. de relig. tr. 10. l. 4. c. 1. & 2. Deinde obligaris abstinere ab omni actu tam interno, quam externo venereo, ita ut peccans contra castitatem, simul etiam peccet contra votum, & sacrilegium existas.

2. Quale autem sit peccatum contra votum, mortale, an veniale? Ex violatione castitatis sumendum erit, si violatio mortalis sit, mortale erit peccatum contra votum, si venialis veniale. Hoc autem intelligendum est, ut bene notavit Sanch. l. 5. sum. c. 6. n. 10. in violatione castitatis propriæ, scilicet in aliena: si enim tuo facto, vel aspectu per te venialis alius ad mortale induceretur, peccares mortaliter, peccato scandali aduersus castitatis virtutem, sed aduersus votum castitatis non se extendit ad conferendum alienam castitatem, sed propriam.

Dixi esse veniale, vel mortale pro veniali, vel mortali violatione castitatis propriæ. Non enim negari potest castitatem sæpe venialiter violari tum ob defectum perfectæ deliberationis, tum ob materiæ leuitatem. Sed non inde fit dari posse leuitatem materiæ in delectatione venerea deliberatè questita, hoc enim nullatenus asserendum est, effect enim virtualiter affirmare dari leuitatem materiæ in coitu, vel pollutione. Nam delectatio venerea est complacentia sumpta ex coitu, vel pollutione, vel ex commotione spirituum vitalium, motioneque feminis ex renibus ad vas pudendum, quæ est per se proxima, & natura sua causa coitus, vel pollutionis, atque adeo virtualis coitus, vel pollutio: sicut enim in coitu, vel pollutione minimè non conceditur, nec concedendū est in venerea delectatione: sic optime docet Rebell. 2. p. de oblig. iust. l. 3. q. 19. sect. 3. ex illo Sanch. l. 5. sum. cap. 6. num. 12. & 13. yman l. 4. tr. 5. cap. 8. Filiucius tr. 30. in 6. decalogi præcepto, c. 9. per totum, præcipiendū à num. 181.

3. Porro violatio voti solemnis castitatis à voto simplici aliquoties differt. Sed an hæc differentia sit necessario in confessione exprimenda? variant doctores apud Sanch. lib. 7. de matr. disp. 27. à n. 23. & pluribus seqq. Alij asserunt esse exprimendam, quia votum solemnè à simplici essentialiter differt. Alij, quia latere differt accidentaliter differentia notabiliter aggravante. Sed verius censo cum eodem Sanch. n. 27. non oportere exprimere; an votum fuerit solemnè, vel simplex, modo expresseris te voto ligatum esse; quia hæc differentia non in obligatione castitatis seruanda; sed in matrimonij contrahendi irritatione consistit, qui effectus vt pote omnino extrinsecus, & accidentalis obligationi castitatis violationem castitatis aggravare nullatenus potest.

PUNCTUM II.

Quo dominio, & vsu rerum priuetur religiosus, præcipuè Societatis Iesu voto paupertatis.

SUMMARIUM.

- 1 Per se, & iure naturali nullo dominio pecunia votum paupertatis priuat.
- 2 Priuat iure Ecclesiastico.
- 3 Quod est intelligendum de voto solemnè, scilicet de simplici.
- 4 Religiosi Societatis peccant retinendo bona, si à superioribus præcipiantur renunciare.
- 5 Item peccant denuo acquirendo sua voluntate.
- 6 Item expendendo absque licentia.
- 7 Sed an sit dispositio valida? Negat Molin. & Lessius. Verius est validam esse.
- 8 Et suis oppositis fundamentis.

1. Si

vel temporalem. Ratio desumitur ex d. c. 1. vbi à prælatura excluditur illegitimus religiosus, sed sub nomine prælaturæ Abbatissæ munus continetur, vt docent communiter doctores in c. indubitatus, §. sanc. de electione in 6. per text. ibi, vt à dignitate efficiatur adpota. Ergo illegitima excluditur à prælatura. Et licet in illo textu nomen filij expressum sit, videaturque loqui de capacibus sacros ordines suscipiendi; at quia est dispositio religioso statui fauorabilis, ea de causa feminas comprehendit ea parte qua capaces sunt. Adde si sub nomine filiorum illegitimorum, & sub dispositione eos à prælatura excludente non comprehenduntur feminæ, vt quid Sixtus V. declarans suam rigorosam constitutionem contra illegitimos edictam subdit. Cæterū quæ à nobis circa religiosos viros in præfata constitutione sancita sunt, ea nequaquã volumus ad moniales nunc extendi. Censetur ergo sub illegitimis exclusis à prælatura moniales comprehendere, & ita tenent Glossa in d. c. indubitatus, & ibi Io. Andr. Anchar. Monach. Archidiacon. & alij, Nauarr. tom. 2. de Regularib. n. 69. Flamin. de resignat. l. 3. q. 12. n. 11. Sayros tom. 1. thes. casuum l. 6. c. 11. n. 3. Sanch. aliis relatis, l. 5. c. 5. n. 19. Suar. l. 4. de relig. tr. 8. l. 2. c. 6. n. 14. Neque obstant rationes contrariæ. Ad 1. probationem nostræ sententiæ satisfecimus. Ad 2. concedo nullum speciale privilegium monialibus professione concedi, cum capaces non sint suscipiendi ordinis. Ad 3. admitto Abbatissæ munus non esse propriissimam prælaturam; at sufficit quod in communi acceptatione sub prælatura comprehendatur.

13. Sed quid, si femina corrupta sit? Affirmant plures relati à Sanch. d. c. 5. n. 21. excludi à munere Abbatissæ, & mouentur ex c. iuuenclus, 20. q. 1. ibi iuuenclus (inquit Gregor.) fieri Abbatissas vehemenssimè prohibemus. Nullam igitur fraternitatis tuæ, nisi sexagenariam virginè velari permittat. Præterea, quia non videtur decens, vt virginibus corrupta præstit, quia non poterit ad virginitatem exemplo suo reverti. Cæterum tenendum est hanc qualitatem necessariam non esse, nam sicut non est necessarium, quod sit sexagenaria ætate, sed perfectio continentie, vt dicit Glossa, sic necessarium non est, quod fuerit virgo, præcipuè cum non omnes moniales virginibus sint. Adde D. Greg. de velo consecrationis concessio virginibus videri locutum, quod velum viduis, publicèque corruptis dari non potest, scilicet si secreto virginitatè amiserint. Quia non se debent manifestare, vt docet Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. c. 11. n. 8. non autem loquitur de velo communiter monialibus tradito, & ita aliis relatis defendit Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 22. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 6. n. 16.

14. Quintus effectus religiosæ professionis est purgatio inhabilitatis ad aliquos actus temporales ratione delicti commissi, vt si ex furto, falsò testimonio inhabilis factus sis ad testimonium ferendum professione religionis ab hac inhabilitate liberaris. Nō enim de te præsumi potest similia crimina commissurum, cum diuino obsequio sic manciparis: sic Glossa in c. cum deputari de iudiciis in fine, & ibi Felin. Rebuff. prax. benef. tit. de dispensat. super defectu natal. n. 72. Sanch. l. 5. sum. c. 5. n. 17. Laym. l. 4. tr. 5. c. 10. n. 5. colligitur; ex Aut. de Monachis, collat. 1. statim in prin. ibi concensationis monachalis vita sic est honesta, & vt omnem quidem humanam hominis maculam detergat. Hic effectus extenditur ad incorporationem in Societate Iesu per vota biennij, quia ex tua parte æque diuino obsequio illis votis manciparis, & tradit Sanch. d. c. 5. n. 28.

15. Sextus effectus est, quod delectat omnem maculam, seu ingratitudinis notam antea commissam, ob quam exheredari filius poterat, vel legitima patris portio priuari. Quia hac vice mutatione, & perpetua ad diuinum obsequium mancipatione sufficienter reparat quamlibet iniuriam parenti factam: sic habetur in Nouella Imper. apud Gratianum, c. in 19. q. 1. & tradit Couarr. cap. Raynuius n. 28. de testam. Molin. de iustit. tom. 1. disp. 176. sine, Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 33. Layman l. 4. sum. tract. 5. c. 10. n. 6. & alij apud ipsos. Extenditur hic effectus ad incorporationem Societatis per vota biennij, quia eadem ratio procedit. Sanch. & Layman. supra.

16. Septimus effectus est imitatio matrimonij subsequentis, & antecedentis rati, de quo effectus, & qua ratione votis simplicibus Societ. Iesu cōperat tract. de matrim. examinabimus.

Hi sunt effectus religiosi status, illi tamen profertibus vana privilegia à Pontificibus sunt concessa, tum pro administratione, receptioneque sacramentorum, tum pro abolitione à peccatis, & censuris aliarumque inhabilitatum dispensatione de quibus priuilegiis in suis propriis locis, agendum est.

DISPUTATIO III.

De obligationibus religiosi status, castitatis, & paupertatis.

Professione religionis obligatur religiosus speciali voto castitatem, paupertatem, & obedientiam seruare, hique obligationibus alias annexit iuxta institutum illius religionis, in qua professionem emitit. De omnibus specialiter differendū est.